

Waar school & omgeving elkaar versterken

De belangrijkste uitkomsten uit de meerjarige landelijke monitor School & Omgeving

Over het onderzoek

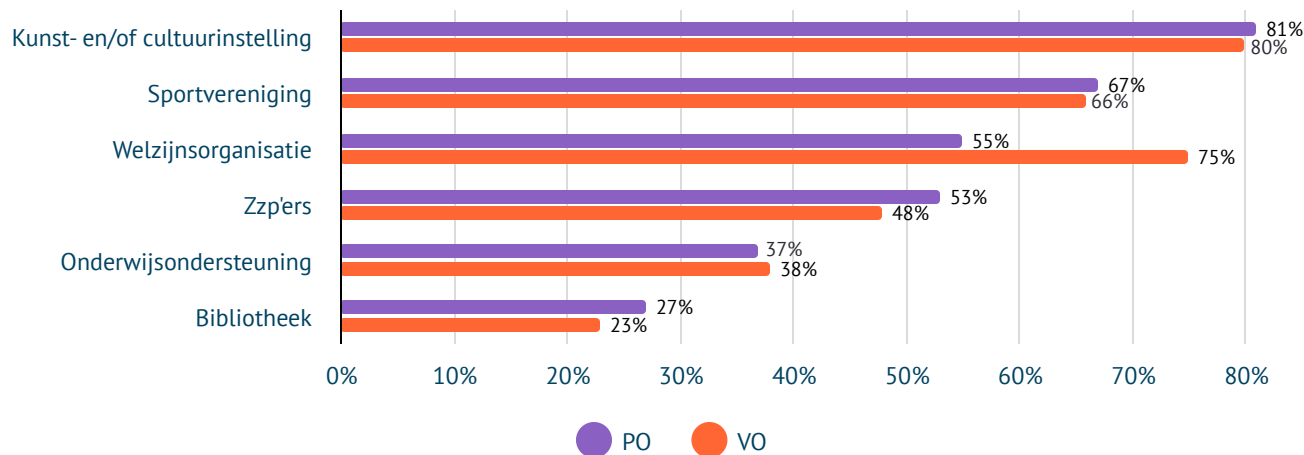
Sardes en SEO Economisch Onderzoek monitorde van 2022-2025 in opdracht van het ministerie van OCW de landelijke subsidieregeling School & Omgeving. Het monitoronderzoek bestond uit:

- Analyse van subsidieaanvragen en openbare data.
- Jaarlijks vragenlijstonderzoek onder regievoerders van coalities, scholen, gemeenten en overige coalitiepartners.
- Verdiepende schouwen bij 19 coalities (een schouw is een schoolbezoek waarbij onderzoekers en een panel van andere coalities samen met betrokkenen in gesprek gaan en activiteiten bekijken, om inzicht te krijgen in wat werkt en wat niet én om direct van en met elkaar te leren).

Activiteitsaanbod

- Bijna alle scholen die deelnemen aan School & Omgeving hebben externe aanbieders ingezet voor de uitvoering van de buitenschoolse activiteiten.
- Met name kunst- en/of cultuurinstellingen, sportverenigingen, welzijnsorganisaties en zzp'ers waren betrokken bij het verzorgen van het aanbod, zoals te zien in onderstaande grafiek*.
- Er is overwegend positief geoordeeld over de samenwerking met de externe uitvoerders van activiteiten.

*Niet alle uitvoerende partijen zijn weergegeven. Partijen met een beperkte rol zijn buiten beschouwing gelaten.

Deelname aan de monitor (kort overzicht)

- **Geanalyseerde aanvragen:** 93 (regeling 2022) en 122 (regeling 2023-2025).
- **Vragenlijsten:**
 - Meetronde 1 (2022-2023): 47% penvoerders, 41% scholen.
 - Meetronde 2 (2023-2024): 61% projectleiders, 67% scholen, 60% gemeenten.
 - Meetronde 3 (2024-2025): 64% projectleiders, 73% scholen, 50% gemeenten → Steeds meer scholen en partners deden mee.
- **Verdiepende schouwen:**
 - Meetronde 2: 9 schouwen + 1 interview.
 - Meetronde 3: 10 schouwen.
 - In totaal: bezoek aan 18 po-scholen en 8 vo-scholen, verspreid over verschillende regio's en typen coalities.

Organisatiestructuur van coalities

De schouwen gaven ons een indruk van verschillende mogelijke organisatievormen:

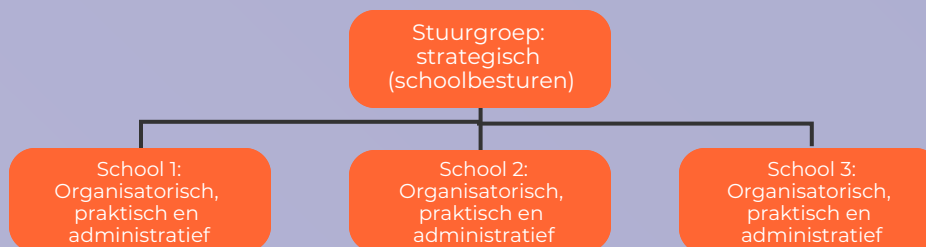
Uit de schouwuitkomsten onderscheiden we vier verschillende 'rollen' als het gaat om de coördinatie van het School & Omgeving:

Potentiële voordelen:

meer eigenaarschap voor scholen, mogelijk betere aansluiting van aanbod op school en leerlingen.

Potentiële nadelen:

arbeidsintensief voor scholen, minder duurzaam door afzonderlijke afspraken en werkwijzen van scholen met aanbieders.

Administratief:

verwerken van facturen, bijhouden aanmeldingen, indelen van groepen, bijhouden van deelname.

Praktisch:

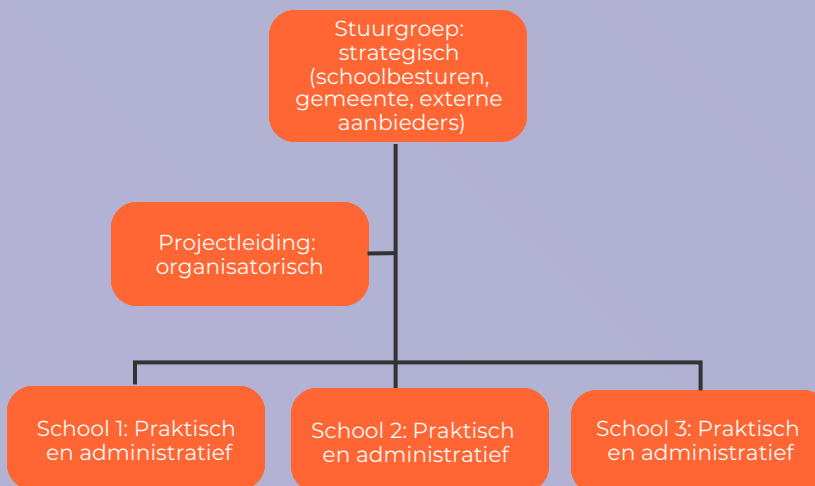
wegwijs maken van aanbieders, communicatie met leerlingen en ouders, achterwacht tijdens aanbod, kwaliteitscontrole.

Potentiële voordelen:

minder werkdruk voor scholen, kans voor duurzame samenwerkingsafspraken.

Potentiële nadelen:

minder eigenaarschap voor scholen en minder mogelijkheid tot creëren doorgaande lijn tussen binnen- en buitenschools aanbod.

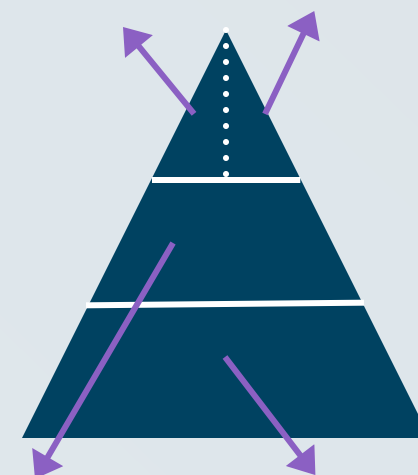

Organisatorisch:

organiseren van het buitenschoolse aanbod (passend aanbod zoeken, afstemmen, roosters maken, processen inrichten).

Strategisch:

visie op programma, overkoepelende doelen, subsidieaanvraag.

Activiteitenprogramma's

Scholen organiseren activiteiten op het gebied van:

- Sport en bewegen, gezondheid en kunst en cultuur (80–90%). Steeds vaker zijn er ook activiteiten rond sociaal-emotionele, cognitieve ontwikkeling en oriëntatie op jezelf en de wereld.
- Hierbij geldt dat scholen meestal zelf hun activiteitenprogramma bepalen.
- Bij de programmering zijn onder meer schoolleiding, projectleiding, leraren en leerlingen betrokken; in het po ook relatief vaker schoolbesturen en ouders. Externe aanbieders denken doorgaans in beperkte mate mee.

Geen duidelijke visie

Idealiter werken scholen en coalities vanuit een duidelijke visie of theory of change. In de praktijk gebeurt dit beperkt, onder meer door een tekort aan geschikte aanbieders of late duidelijkheid over financiering, waardoor programma's snel moeten worden opgezet.

Tijdens de schouwen zijn de volgende type activiteiten veel genoemd:

PO: koken, mediaklub, 3D-printen, muziek, sport, meidenclub (met focus op creatieve activiteiten).

VO: techniek, fotografie, 'barbiervak' en huiskameractiviteiten.

Scholen formuleren verschillende doelen voor het programma:

- Brede ontwikkeling van kinderen versterken, zoals persoonsvorming, verbreden van de horizon en vergroten van de leefwereld.
- Sociale vaardigheden verbeteren, zoals samenwerken, naar elkaar luisteren, reflecteren en doorzetten.
- Talentontwikkeling en het opdoen van succeservaringen stimuleren: *“Kinderen ontdekken hun eigen talenten, leren die van anderen herkennen en worden gestimuleerd om nieuwe dingen uit te proberen”*.
- Het versterken van de relatie met wijkpartners en het vergroten van de ouderbetrokkenheid.

Doorgaande lijn in het aanbod

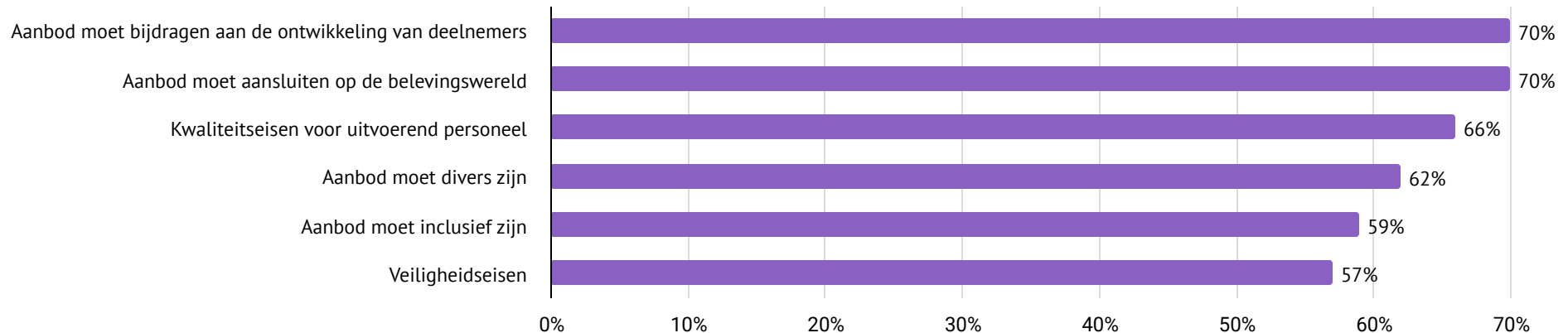

Vooraf po-scholen streven naar samenhang tussen binnen- en buitenschools aanbod, bijvoorbeeld door activiteiten in schooltijd te organiseren of te koppelen aan thema's. Naarmate coalities langer aan een verrijkte schooldag werken, ontstaat vaker een doorgaande lijn.

Kwaliteit van het aanbod en ervaren effecten

Scholen hanteerden de afgelopen jaren met name de volgende kwaliteitseisen voor School & Omgeving:

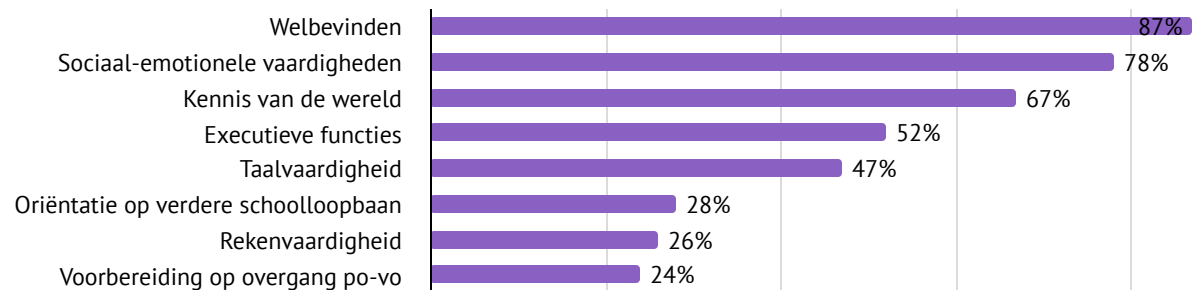
Over de jaren heen hebben er geen grote wijzigingen in de kwaliteitseisen plaatsgevonden.

Coalities werken aan kwaliteit door:

- Het formuleren van uitgangspunten of een kwaliteitsplan voor de activiteiten: ze moeten bijvoorbeeld een leer- en ontwikkelingscomponent hebben.
- Van uitvoerders te verwachten dat ze minimaal beschikken over pedagogisch-didactische vaardigheden en 'aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen' of 'affiniteit hebben' met de doelgroep.
- Het opstellen van gedragsregels of een gedragscode om bij te dragen aan rust en structuur tijdens de activiteiten.
- Professionalisering te organiseren voor uitvoerders van activiteiten.

Coalities ervaren dat het beter lukt om toe te zien op de kwaliteit van het aanbod wanneer duidelijke afspraken zijn gemaakt over de rolverdeling van alle betrokkenen binnen de coalitie.

Scholen zien op de volgende gebieden effecten bij leerlingen van School & Omgeving:

Betrokkenen noemen ook bredere effecten voor de school en wijk:

- Meer samenwerking binnen de wijk;
- Meer sociale veiligheid en cohesie op school;
- De woorden en contexten die aanbieders gebruiken, versterken de woorden en contexten die leraren in de les gebruiken.

Verdere effecten voor leerlingen:

- Enthousiasme voor school;
- Leren samenwerken en nieuwe vrienden maken.

Succesfactoren en knelpunten

Succesfactoren volgens de coalities:

- Sterke verbinding tussen scholen en partners
- Zorgvuldige selectie van aanbieders
- Duidelijke organisatiestructuur met sterke coördinatie
- Toegankelijk en divers activiteitenaanbod
- Doorgaande lijn in het aanbod

School: “Op school werken we aan gelijke ontwikkelkansen. Onze partners werken buitenschools aan gelijke loopbaankansen. Zo sluiten we op elkaar aan en werken we samen aan gelijke kansen.”

Aanbieder: “De school neemt ons serieus in onze expertise en geeft ons de ruimte om mee te denken over de ontwikkeling van het aanbod. Dit maakt dat [onze uitvoerders] graag voor deze school werken en met deze houding versterken school en aanbieder elkaar.”

“Als je dit goed wil neerzetten, heb je iedereen nodig.”

Uitdagingen volgens de coalities:

- Beschikbaarheid en kwaliteit van aanbieders
- Bereiken van de meest kwetsbare leerlingen
- Financiële onzekerheid
- Ruimtegebrek en logistieke uitdagingen
- Tijdsinvestering in organisatie en administratie
- Beperkte naschoolse tijd

School: “[...] Dit benadrukt de noodzaak om specifieke strategieën te ontwikkelen die gericht zijn op het activeren en ondersteunen van deze kwetsbare groep, bijvoorbeeld door meer gerichte werving, samenwerking met hulpverleners, of aanvullende ondersteuning voor ouders.”

“Het is een knelpunt om een geschikte ruimte te vinden die niet verstorend werkt voor de leerkrachten na schooltijd.”

Aanbevelingen

Een effectief programma School & Omgeving vraagt om een aanpak waarin het doel centraal staat en de keuzes in het programma's daarop aansluiten. Sluit met het programma aan bij de kenmerken van de wijk en de school.

Betrek maatschappelijke aanbieders bij de organisatie en maak hun rol helder.

Organiseer de samenwerking zo dat de samenwerking van scholen in één coalitie wordt benut, dat onderlinge concurrentie wordt tegengegaan en scholen eigenaarschap behouden.

Meer weten?

[Hier](#) vind je het volledige onderzoeksrapport.

Of lees de eerdere twee rapportages van de meerjarige landelijke monitor School & Omgeving:

- [Rapportage Terugblik op Schooljaar 2022-2023](#)
- [Rapportage Terugblik op Schooljaar 2023-2024](#)

Dit onderzoek is uitgevoerd door Sardes en SEO Economisch Onderzoek in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap.

Meer weten over het programma? Bekijk dan de [website](#).

seo • economisch onderzoek

SARDES

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap